

Gymnasieskolan

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 74 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2002 om olika gymnasiefrågor. Yrkandena handlar om övergripande frågor såsom rätt till gymnasieutbildning, villkor för antagning, kärnämnen, högskolebehörighet efter genomgången gymnasieutbildning m.m. Vidare handlar de om lärlingsutbildning, elevinflytande, olika studievägar m.m.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga yrkanden.

Reservationer finns från Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet de gröna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	9
Utskottets överväganden	10
Övergripande frågor	10
Rätt till gymnasieutbildning	10
Samspelet grundskolan–gymnasieskolan.....	12
Villkor för antagning till gymnasieskolan	13
Högskolebehörighet som mål för gymnasieutbildningen	13
Kärnämnen	14
Övergripande frågor i övrigt.....	15
Gymnasieexamen	18
Läringsutbildning	19
Utbudet av studievägar i övrigt.....	20
Entreprenad	22
Elevinflytande	22
Vissa ämnen och kunskapsområden	23
Övriga frågor	25
Andra motionsyrkanden	27
Reservationer.....	28
1. Närhetsgaranti (punkt 2) – v.....	28
2. Samordning mellan grundskola och gymnasieskola (punkt 3) – m.....	28
3. Samordning mellan grundskola och gymnasieskola (punkt 3) – kd.....	29
4. Behörighetsvillkor (punkt 4) – fp	29
5. Högskolebehörighet som mål för gymnasieutbildningen (punkt 5) – m, fp, kd	29
6. Antagning till högre studier (punkt 6) – fp.....	30
7. Förslag om kärnämnen (punkt 7) – kd.....	30
8. Differentiering inom kärnämnen (punkt 8) – fp.....	31
9. Gymnasieskolans samarbete med universitet och högskolor (punkt 9) – m, fp.....	31
10. Utlandsstudier (punkt 10) – m, fp.....	32
11. Profilskolor (punkt 11) – fp.....	32
12. Försök med externa examinationer (punkt 12) – fp.....	33
13. Individuella studieplaner (punkt 13) – m, fp, kd, c.....	33
14. Särskilt stöd (punkt 14) – kd.....	34
15. Snedrekrytering (punkt 15) – kd.....	34
16. Värdegrundsfrågor (punkt 16) – kd	34
17. Gymnasieexamen (punkt 17) – m, fp, kd, c.....	35

18. Lärlingsutbildning (punkt 18) – m, fp, kd, c	36
19. Yrkesinriktade program (punkt 19) – fp.....	36
20. Entreprenörutbildning (punkt 20) – m, kd	37
21. Entreprenörutbildning (punkt 20) – fp.....	37
22. Särskilda studievägar (punkt 21) – kd.....	38
23. Utbildning på entreprenad (punkt 22) – fp.....	38
24. Elevinflytande (punkt 23) – fp	39
25. Elevinflytande (punkt 23) – c, mp.....	39
26. Elevinflytande (punkt 23) – kd.....	39
27. Kontakt med arbetslivet (punkt 24) – kd.....	40
28. Sex- och samlevnadsundervisning (punkt 25) – fp.....	40
29. Sex- och samlevnadsundervisning (punkt 25) – kd.....	41
30. Språk (punkt 26) – kd.....	41
31. Åtgärder mot skolk (punkt 28) – fp.....	42
32. Rektors roll (punkt 29) – kd	42
Särskilda yttranden.....	44
1. Förslag om kärnämnen (punkt 7) – kd	44
2. Förslag om kärnämnen (punkt 7) – fp	44
3. Förslag om kärnämnen (punkt 7) – v	44
4. Gymnasieexamen (punkt 17) – v.....	44
5. Lärlingsutbildning (punkt 18) – mp	45
6. Elevinflytande (punkt 23) – v.....	45
7. Språk (punkt 26) – m.....	45
Bilaga	46
Förteckning över behandlade förslag	46
Motioner.....	46

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänsyn till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Rätt till utbildning i gymnasieskolan

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub429 yrkande 9 och
2002/03:Ub444 yrkande 18.

2. Närhetsgaranti

Riksdagen avslår motion
2002/03:Sf336 yrkande 25.

Reservation 1 (v)

3. Samordning mellan grundskola och gymnasieskola

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub207 yrkande 4 och
2002/03:Ub444 yrkande 10.

Reservation 2 (m)

Reservation 3 (kd)

4. Behörighetsvillkor

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub244 yrkande 9.

Reservation 4 (fp)

5. Högskolebehörighet som mål för gymnasieutbildningen

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub244 yrkandena 5 och 6 samt
2002/03:Ub444 yrkande 1.

Reservation 5 (m, fp, kd)

6. Antagning till högre studier

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub244 yrkandena 10 och 13.

Reservation 6 (fp)

7. Förslag om kärnämnen

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub210 yrkande 2,
2002/03:Ub444 yrkandena 4 och 5,
2002/03:Ub472 och
2002/03:Kr297 yrkande 4.

Reservation 7 (kd)

8. Differentiering inom kärnämnen

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub244 yrkande 8.

Reservation 8 (fp)

9. Gymnasieskolans samarbete med universitet och högskolor

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub210 yrkandena 4 och 5.

Reservation 9 (m, fp)

10. Utlandsstudier

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub244 yrkandena 33 och 34.

Reservation 10 (m, fp)

11. Profilskolor

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub244 yrkandena 37 och 38.

Reservation 11 (fp)

12. Försök med externa examinationer

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub244 yrkande 3.

Reservation 12 (fp)

13. Individuella studieplaner

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub429 yrkande 5 och
2002/03:Ub444 yrkande 15.

Reservation 13 (m, fp, kd, c)

14. Särskilt stöd

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub444 yrkande 9.

Reservation 14 (kd)

15. Snedrekrytering

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub444 yrkande 2.

Reservation 15 (kd)

16. Värdegrundsfrågor

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub444 yrkandena 26 och 27.

Reservation 16 (kd)

17. Gymnasieexamen

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub210 yrkande 3,
2002/03:Ub244 yrkande 12,
2002/03:Ub429 yrkande 7 och
2002/03:Ub444 yrkande 17.

Reservation 17 (m, fp, kd, c)

18. Lärlingsutbildning

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub210 yrkande 1,
2002/03:Ub244 yrkande 15,
2002/03:Ub272 yrkande 1,
2002/03:Ub322,
2002/03:Ub342,
2002/03:Ub444 yrkande 20,
2002/03:Ub485 och
2002/03:A321 yrkandena 2 och 7.

Reservation 18 (m, fp, kd, c)

19. Yrkesinriktade program

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub244 yrkandena 7 och 14.

Reservation 19 (fp)

20. Entreprenörsutbildning

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub244 yrkande 23 och
2002/03:Ub444 yrkande 3.

Reservation 20 (m, kd)

Reservation 21 (fp)

21. Särskilda studievägar

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub314,
2002/03:Ub440,
2002/03:Ub493 yrkande 1,
2002/03:So509 yrkande 8,
2002/03:Kr298 yrkande 3 och
2002/03:MJ426 yrkande 15.

Reservation 22 (kd)

22. Utbildning på entreprenad

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub244 yrkande 29.

Reservation 23 (fp)

23. Elevinflytande

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub250 yrkande 13,
2002/03:Ub429 yrkande 8 och
2002/03:Ub444 yrkande 8.

Reservation 24 (fp)
Reservation 25 (c, mp)
Reservation 26 (kd)

24. Kontakt med arbetslivet

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub444 yrkande 19.

Reservation 27 (kd)

25. Sex- och samlevnadsundervisning

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub244 yrkande 25 och
2002/03:Ub444 yrkande 6.

Reservation 28 (fp)
Reservation 29 (kd)

26. Språk

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub358 och
2002/03:Ub444 yrkande 7.

Reservation 30 (kd)

27. Konsumentkunskap m.m.

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub251 yrkande 2,
2002/03:Ub362 och
2002/03:Ub425.

28. Åtgärder mot skolkl

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub244 yrkande 27.

Reservation 31 (fp)

29. Rektors roll

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub444 yrkande 25.

Reservation 32 (kd)

30. Skollunch

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub536.

31. Andra motionsyrkanden

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub252,
2002/03:Ub499,
2002/03:Ub512,
2002/03:Ub532,
2002/03:T214 yrkande 2 och
2002/03:N267 yrkande 13.

Stockholm den 13 maj 2003

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Ulf Nilsson (fp), Inger Lundberg (s), Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Agneta Lundberg (s), Nils-Erik Söderqvist (s), Louise Malmström (s), Sören Wibe (s), Anna Ibrisagic (m), Mikael Damberg (s), Mikaela Valtersson (mp), Christer Adelsbo (s), Tobias Billström (m), Axel Darvik (fp), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet

Under allmänna motionstiden 2002 väcktes ett antal motionsyrkanden i olika gymnasieskolfrågor. Dessa behandlas i detta betänkande.

Yrkandena gäller övergripande frågor om rätt till gymnasieutbildning, villkor för antagning, kärnämnen, högskolebehörighet efter genomgången gymnasieutbildning m.m. Vidare handlar de om lärlingsutbildning, entreprenad, elevinflytande, vissa ämnesområden, möjligheter till utlandsstudier, m.m. Några yrkanden rör frågor där det enligt gällande ansvarsfördelning ankommer på andra än riksdagen att fatta beslut.

Förslagen i motionerna, sammanlagt 74 yrkanden, återges i bilaga.

Bakgrund

En parlamentariskt sammansatt kommitté, Gymnasiekommittén, har i betänkandet *Åtta vägar till kunskap – En ny struktur för gymnasieskolan* (SOU 2002:120) lagt fram förslag rörande den framtida utformningen av gymnasieskolan. Förslagen gäller gymnasieskolans struktur, där en indelning i åtta sektorer förordas, innehållet i och uppbyggnaden av sektorerna. Vidare behandlas betyg och examina, elevernas val och kommunernas utbud av gymnasieutbildning, övergången från gymnasieskola till högskola, reglering av studietid, m.m.

Betänkandet remissbehandlas för närvarande. Enligt Gymnasiekommitténs uppskattning av tiden för remissbehandling, beredning inom Regeringskansliet, proposition och riksdagsbehandling skulle riksdagen kunna fatta beslut våren 2004. Förändringarna skulle därefter kunna genomföras tidigast läsåret 2006/07.

Förslag i frågor som anknyter till vad som tas upp i detta betänkande, t.ex. om rätt till stöd, elevinflytande och utbildning på entreprenad, finns också i betänkandet *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002:121) avlämnat av Skollagskommittén. Även detta betänkande remissbehandlas för närvarande.

Utskottets överväganden

Övergripande frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden som gäller rätt till gymnasieutbildning, samspelet grundskolan–gymnasieskolan, villkor för antagning till högskolan, högskolebehörighet som mål för gymnasieutbildningen, kärnämnen och vissa andra frågor. Den huvudsakliga motiveringen är den pågående beredningen av Gymnasiekommitténs förslag.

Jämför *reservationerna 1 (v), 2(m), 3 (kd), 4 (fp), 5 (m, fp, kd), 6 (fp), 7(kd), 8 (fp), 9 (m, fp), 10 (m, fp), 11 (fp), 12 (fp), 13 (m, fp, kd, c), 14 (kd), 15 (kd) och 16 (kd).*

Rätt till gymnasieutbildning

Motioner

Kristdemokraterna framhåller i motion 2002/03:Ub444 yrkande 18 att det inte är självklart att alla gymnasieutbildningar skall påbörjas före tjugo års ålder, vilket i dag är ett tvång. Dagens åldersgräns för gymnasiestudier omöjliggör längre uppehåll i studierna. Kristdemokraterna anser att gymnasiestudierna skall kunna genomföras på lika villkor t.o.m. tjugofem års ålder.

Centerpartiet menar i motion 2002/03:Ub429 yrkande 9 att det bör införas en utbildningsgaranti innebärande att gymnasiestudier påbörjade före 20 års ålder ger rättighet att fullfölja utbildningen upp till 25 års ålder.

Enligt Vänsterpartiets motion 2002/03:Sf336 yrkande 25 skall alla elever som söker till ett nationellt program garanteras plats i närmaste gymnasieskola som har det programmet, så långt platserna räcker.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Riksdagen har tidigare tagit ställning till förslag om rätt att fullfölja gymnasieutbildning fram till 25 års ålder, senast i betänkande 2001/02:UbU9. Liksom tidigare vill utskottet påpeka att skollagen inte innehåller någon bestämmelse om att personer över en viss ålder inte får studera i gymnasieskolan. Enligt 5 kap. skollagen (1985:1100) är gymnasieskolan en skolform som är avsedd att påbörjas fram t.o.m. det första kalenderhalvåret det år man fyller 20 år. Utbildningen är avsedd att kunna genomgås på tre läsår men det är möjligt att fördela den både på kortare och längre tid. Den som har tagits in på ett nationellt program och påbörjat det har rätt att fullfölja sin utbildning på

det programmet (5 kap. 16 § skollagen, 1985:1100). En elev har rätt att gå om en kurs han eller hon inte har fått minst betyget Godkänd på. Om eleven slutfört en kurs två gånger utan att ha fått detta betyg får rektor besluta att eleven får gå om kursen ytterligare en gång, enligt 6 kap. 14 § gymnasieförordningen (1992:394). Elever som har avgått från gymnasieskolan innan de har slutfört utbildningen och som önskar fortsätta på det program där de gick tidigare får i mån av plats tas in på nytt (6 kap. 16 § gymnasieförordningen).

Från och med andra kalenderhalvåret det år man fyller 20 år (alternativt har slutfört utbildning på ett nationellt program eller likvärdig utbildning i gymnasieskolan) finns det också möjlighet att studera inom den kommunala vuxenutbildningen. I sammanhanget skall sägas att frågan om att göra utbildning inom gymnasial vuxenutbildning till en lagfäst rättighet har behandlats av riksdagen (jfr betänkande 2002/03:UbU10). Utskottet har då framhållit att konsekvenser av och kostnader för en sådan lagstiftning noggrant måste utredas. Med utgångspunkt i de mål och den strategi för vuxnas lärande som riksdagen fattade beslut om för två år sedan, har en arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet lämnat förslag om ändringar i lagregleringen av det offentliga skolväsendet för vuxna i skrivelsen *Stöd till vuxnas lärande. Förslag till lag* (Ds 2002:66). Skrivelsen remissbehandlas för närvarande.

Gymnasiekommittén har i sitt betänkande *Åtta vägar till kunskap – En ny struktur för gymnasieskolan* (SoU 2002:120) angivit att en utgångspunkt för kommitténs arbete har varit att skapa större möjligheter för eleverna att välja utbildning, och också tas emot på en önskad utbildning, utan att det inskränker på andra elevers rätt att få utbildning. Kommittén föreslår att elever får rätt att komma in på vald sektor, enligt förslaget på framtida indelning i sektorer i gymnasieskolan. Denna ökade rätt för eleverna skulle innebära att kommunen måste anpassa antalet platser inom respektive sektor efter elevernas val. Elever föreslås också få rätt att söka till en sektor i en annan kommun även om sektorn finns i hemkommunen. I de fall eleven då bereds plats föreslås hemkommunen ha betalningsskyldighet för eleven.

De elever som behöver längre tid än tre år för att fullfölja sina gymnasiestudier skall ha rätt till detta, enligt kommittén, som också menar att denna rätt klarare än i dag måste framgå av skollagen eller gymnasieförordningen. Kommittén menar också att det finns behov av att förtydliga kommunernas ansvar att erbjuda utbildning till ungdomar som avbrutit eller aldrig påbörjat en gymnasieutbildning. Det bör innebära ett uppsökande ansvar där kommunen måste hålla sig informerad om var ungdomar upp till 20 år befinner sig och erbjuda dessa ungdomar utbildning.

Regeringen tillsatte den 6 februari 2003 en särskild utredare (dir. 2003:19) som skall göra en kartläggning av gruppen ungdomar i åldern 16–24 år som inte studerar och inte heller återfinns inom arbetskraften eller har någon annan känd sysselsättning. Utredaren skall också analysera samhällets insatser för att stödja de ungdomar inom denna grupp som kan anses ha behov av särskilt stöd för att kunna studera eller etablera sig på arbetsmarknaden. Förslag på åtgärder som kan förbättra stödet för de ungdomar som inte får till-

räckligt stöd i dag skall lämnas. I uppdraget ingår att överväga hur statens respektive kommunernas roll och ansvar skall fördelas. Uppdraget skall redovisas senast den 31 oktober 2003.

Utskottet anser att pågående och kommande utrednings- och beredningsarbete bör avvaktas.

Samspelet grundskolan–gymnasieskolan

Motioner

Eftersom det är svårare än någonsin för unga människor att komma in på arbetsmarknaden, fortsätter eleverna oavsett motivation direkt till gymnasieskolan, påpekar Kristdemokraterna i motion 2002/03:Ub444 yrkande 10. Det blir därför, framhåller motionärerna, allt viktigare att samarbetet mellan grund- och gymnasieskolan utvecklas.

I motion 2002/03:Ub207 (m) yrkande 4 anförs att en nödvändig åtgärd för att stärka gymnasiet är att reda ut problemen i grundskolan. Brister i grundskolan gör att elever inte får med sig de baskunskaper som krävs för att klara gymnasiet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Gymnasiekommittén tar upp frågan om behörighetsregler till gymnasiet liksom om ansvar för att elever når den angivna kunskapsnivån. Enligt kommittén är det inte rimligt att ställa upp krav att grundskolan skall ansvara för obehöriga elever fram till dess att de uppnår sin fulla behörighet. Behörighetsreglerna bör dock finnas kvar, menar kommittén som föreslår att de elever som saknar godkända betyg i något eller några av de behörighetsgivande ämnena från grundskolan skall ha rätt att söka och bli antagna till en utbildning inom en sektor i gymnasieskolan. Antagningen skall dock vara preliminär och innebära att eleven påbörjar och följer undervisningen i sektorsblocket samtidigt som han eller hon får undervisning i de relevanta grundskoleämnena. En individuell studieplan skall då upprättas för eleven som bl.a. bör omfatta planerade stödinsatser. Enligt kommittén är det viktigt att elevens förutsättningar och behov är utgångspunkt för hur studiegången organiseras.

Enligt utskottet bör regeringens beredning av förslagen avvaktas. I betänkandet *Kvalitetsarbete och planering för skolan* (bet. 2002/03:UbU3) instämde utskottet i de principer som regeringen framförde angående gymnasieskolan i skrivelse *Utbildning för kunskap och jämlikhet – regeringens utvecklingsplan för förskola, skola och vuxenutbildning* (skr. 2001/02:188). Eleverna måste kunna få stöd i sina studier inom ordinarie gymnasieprogram. Vidare skall behörighetskraven till gymnasieskolan ligga fast men elever skall kunna erbjudas en individuell studieplan för att inhämta de kunskaper de saknar. Självfallet skall de elever som behöver extra stöd redan i grundskolan också få det.

Villkor för antagning till gymnasieskolan

Motion

Folkpartiet vill i motion 2002/03:Ub244 yrkande 9 ha ett tillkännagivande om att högre förkunskapskrav skall införas för vissa gymnasieprogram. Exempelvis borde, enligt motionen, minst godkänt i de naturvetenskapliga grundskoleämnena vara krav för naturvetenskapligt program och godkänt i språk, historia och samhällskunskap vara krav för det samhällsvetenskapliga programmet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Gymnasiekommitténs förslag till ny struktur i gymnasieskolan innebär färre men bredare ingångar, med en successiv specialisering. Tanken är också att elever inte redan i grundskolan skall behöva göra valet mellan särskilt högskoleförberedande utbildning och förberedelse för anställning inom ett yrkesområde direkt efter gymnasieskolan. Alla ingångar i den framtida gymnasieskolan bör, enligt kommittén, kunna leda till både det ena och det andra, beroende på vilka val eleverna gör under sin tid i gymnasieskolan.

Som nämndes ovan anser kommittén dessutom att också elever som saknar godkända betyg i något eller några av de behörighetsgivande ämnena från grundskolan skall erbjudas heltidsstudier inom ramen för en reguljär studieväg inom gymnasieskolan, utifrån sina individuella önskemål, förutsättningar och behov. De skall alltså ha samma rätt att söka och bli antagna till utbildning inom en sektor i en kommunal gymnasieskola eller vid en enskild gymnasieskola. Antagningen skall dock endast bli preliminär på så sätt att eleven måste uppnå godkända betyg i de behörighetsgivande ämnena innan han eller hon blir definitivt antagen.

Utskottet anser att regeringens beredning av kommitténs förslag bör avvaktas.

Högskolebehörighet som mål för gymnasieutbildningen

Motioner

Folkpartiet anser i motion 2002/03:Ub244 yrkande 5 att högskolebehörighet inte skall vara ett nödvändigt mål för alla elever i gymnasieskolan. Enligt samma motion yrkande 6 skall det emellertid alltid vara möjligt att komplettera studierna så att högskolekompetens uppnås. Folkpartiet anser vidare att avlagd studentexamen skall vara en förutsättning för högre studier (yrkande 13) och att betyg skall viktas vid antagningen till högskolan beroende på vilken betydelse de olika kurserna har för högskolestudierna (yrkande 10).

Kristdemokraterna menar i motion 2002/03:Ub444 yrkande 1 att kravet på att samtliga program skall leda till allmän högskolebehörighet tas bort. Sam-

tidigt betonas Kristdemokraterna att möjligheten måste finnas att komplettera studierna för att få högskolebehörighet senare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Utskottet konstaterar att en strävan i Gymnasiekommitténs arbete med förslag om en ny struktur har varit att möjliggöra för eleverna att senare än i dag bestämma vad de skall göra efter gymnasiestudierna.

Regeringen har nyligen konstaterat att det finns behov av att se över reglerna om behörighet, meritvärdering och urval till den grundläggande högskoleutbildningen. Erfarenheter av dagens tillträdesregler visar att de medför vissa oönskade effekter, t.ex. har andelen ungdomar som konkurrenskompletterar sina betyg i gymnasial vuxenutbildning ökat. Med anledning av de förslag som Gymnasiekommittén har presenterat om en ny struktur för gymnasieskolan behöver också bestämmelserna ses över. En särskild utredare skall därför, enligt regeringsbeslut den 27 mars 2003, se över och föreslå ändringar i reglerna för tillträde till grundläggande högskoleutbildning (direktiv 2003:38). I uppdraget ingår också att se över meritvärderingssystemet som i dag bidrar till att elever taktikväljer kurser i gymnasieskolan. Uppdraget skall redovisas senast den 9 januari 2004.

Utskottet anser att detta utredningsarbete liksom pågående och kommande beredningsarbete av utredningsförslag bör avvaktas. Utskottet påminner dock om att det sedan länge finns möjlighet att komplettera en gymnasieutbildning så att man når behörighet att antas till grundläggande högskoleutbildning och att denna möjlighet självfallet skall behållas.

Kärnämnen

Motioner

Kristdemokraterna vill i motion 2002/03:Ub444 yrkande 4 att historieämnet görs till kärnämne. Samma önskemål förs fram i motion 2002/03:Ub472 (s). Kristdemokraterna vill också att religionskunskapens roll som kärnämne utvecklas, enligt motion 2002/03:Ub444 yrkande 5.

Moderaterna betonas i motion 2002/03:Kr297 yrkande 4 att idrott och hälsa även framdeles måste vara ett kärnämne i gymnasieskolan. I motion 2002/03:Ub210 (m) yrkande 2 förordas att endast svenska, matematik, engelska, samhällskunskap samt idrott och hälsa skall ha status som kärnämnen.

Folkpartiet vill i motion 2002/03:Ub244 yrkande 8 ha alternativa kurser i kärnämnen. Genom att ge kärnämnen olika innehåll skulle man kunna anpassa undervisningen till varje elevs intresseområde och ambitionsnivå.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har tidigare (jfr bet. 2001/02:UbU9) hänvisat till bestämmelserna i 5 kap. 20 §, gymnasieförordningen (1992:394), som medger studier av kärnämnen svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik i etapper, för elever med studiesvårigheter. Vidare har utskottet pekat på kursplanerna för kärnämneskurserna Svenska A och Matematik A, där det anges att utbildningen skall anpassa innehåll och arbetssätt med utgångspunkt från det program eller den studieinriktning som eleverna har valt.

Utskottet konstaterar att Gymnasiekommittén anser att de gemensamma kärnämneskurserna, som i dag omfattar en tredjedel av gymnasieelevernas studieprogram, skall ha ungefär lika stor omfattning i den framtida gymnasieskolan. Kommittén föreslår att följande ämnen skall vara kärnämnen: svenska/svenska som andraspråk, engelska, matematik, idrott och hälsa, samhällskunskap, religionskunskap, naturkunskap, estetisk verksamhet och historia. Utskottet vill inte föregripa frågan om kärnämnen utan anser att regeringens beredning av Gymnasiekommitténs förslag avvaktas.

Övergripande frågor i övrigt

Motioner

Motionären i motion 2002/03:Ub210 (m) yrkande 4 menar att ökad integration mellan gymnasieskola och högskola bl.a. skulle kunna bidra till att kvaliteten höjs inom hela gymnasieutbildningen. I samma motion yrkande 5 föreslås att gymnasieskolan ges möjligheter att erbjuda högskolekurser för att minska steget mellan gymnasium och högskola.

Skolor måste kunna ges en attraktiv profil för att dra till sig elever från andra områden än närområdet, framhåller Folkpartiet i motion 2002/03:Ub244. Profilskolor bör inrättas och gymnasieskolor i utsatta områden få extra resurser (yrkande 37). De valbara kurserna bör få användas för att ge en skola en viss profil (yrkande 38).

Kristdemokraterna betonar i motion 2002/03:Ub444 yrkande 15 att individuella studieplaner skall upprättas för varje elev. Centerpartiet anser i motion 2002/03:Ub429 yrkande 5 att Skolverket skall ges i uppdrag att se till att gymnasieskolorna följer reglerna om att alla elever skall ha en individuell studieplan.

Kristdemokraterna framhåller i motion 2002/03:Ub444 yrkande 2 att åtgärder måste vidtas för att bryta snedfördelningen vad gäller kön liksom den sociala snedrekryteringen. I samma motion yrkande 9 betonas att elevernas behov av särskilt stöd måste tillgodoses. Kristdemokraterna för vidare fram synpunkter på värdegrunden i skolan. Bland annat påpekas att till värdegrunden även hör kunskapssynen (yrkande 26). I läroplanerna definieras kunskap övergripande som fakta, förståelse, förtrogenhet och färdighet. Denna kunskapssyn behöver utvecklas i skolans alla ämnen. Varje skola skall i sin kvalitetsredovisning redogöra för hur arbetet med värdegrundsfrågorna fungerar och utvecklas (yrkande 27).

Folkpartiet förespråkar i motion 2002/03:Ub244 yrkande 33 ökade möjligheter för gymnasieelever att studera utomlands. I samma motion yrkande 34 begärs förordningsändring så att elever som tillgodoräknar sig utlandsstudier också skall kunna erhålla betygen Väl godkänd och Mycket väl godkänd. I motion 2002/03:Ub244 yrkande 3 föreslår Folkpartiet att det bör genomföras ett, geografiskt avgränsat, försök med externa examinationer, eftersom det visat sig att svenska elevers betyg inte stämmer överens med de sammanlagda provbetygen från de nationella proven.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Enligt utskottet finns redan i dag både möjligheter till liksom exempel på samarbete och samverkan mellan olika nivåer i utbildningssystemet. Regeringen har också i sin utvecklingsplan (skr. 2001/02:188) pekat på den samverkan som i dag förekommer mellan olika verksamhetsformer för yngre barn, och som låter barnen gå framåt utifrån individuella förutsättningar även över skolformsgränserna. På motsvarande sätt, menar regeringen, att äldre elever i grundskolan respektive elever i gymnasieskolan borde ges möjlighet att läsa kurser inom nästa utbildningsform. Det är viktigt att värna elevens hela utveckling, men utbildningsväsendets formella indelning får inte begränsa den enskildes lärande. Det krävs att huvudmännen inom hela utbildningssystemet samverkar för att flexibiliteten mellan olika nivåer skall utvecklas, enligt regeringen.

Skollagskommittén diskuterar i sitt betänkande *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002:121) elevernas utveckling mot målen och menar att undervisningen skall utformas med hänsyn till elevernas olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå och att alla elever har rätt att få ledning och stimulans för maximal kunskapsutveckling. Kommittén föreslår att en generell bestämmelse om elevernas utveckling mot målen införs i skollagen.

I sammanhanget kan också nämnas att Gymnasiekommittén anser att med den föreslagna strukturen med fördjupningsblock och mera generella kursplaner kommer behovet av lokala kurser att minska. Tanken är dock inte att det lokala initiativet skall försvinna. Möjligheten till lokala profileringar inom ramen för de nationella kurserna är redan stor i dagens system och kommittén utgår ifrån att kommande kursplaner på motsvarande sätt kommer att ge sådana möjligheter. Kommittén anser dock att det även fortsättningsvis, vid lokalt behov av en ny kurs, skall finnas möjlighet att vända sig till Skolverket med önskemål om att fastställa en sådan som en nationell kurs.

Utskottet har tidigare (jfr betänkande 2002/03:UbU3) instämt i regeringens bedömning att det är nödvändigt med insatser för att förbättra skolsituationen för barn och ungdomar i segregerade områden samt konstaterat att frågan är uppmärksammas av regeringen och att Myndigheten för skolutveckling har fått särskilda uppgifter på detta område. Utskottet har också pekat på de möjligheter som finns för skolor att profilera sig samt kommunens ansvar att fördela medel efter elevernas olika behov. Frågan om valbara kurser och hur

de skall få användas har utskottet tidigare (bet. 2001/02:UbU9) ansett vara en reglering på detaljnivå som det ankommer på regeringen eller Skolverket att besluta om. I övrigt anser utskottet att regeringens beredning av Gymnasiekommitténs förslag om ny struktur för gymnasieskolan liksom Skollagskommitténs förslag bör avvaktas.

Gymnasiekommittén tar i sitt betänkande upp frågan om dagens ojämna fördelning på studievägar i gymnasieskolan av kön och av elever med olika etnisk och social bakgrund. En utgångspunkt i kommitténs arbete har varit att den framtida strukturen av gymnasieskolan skall leda till en jämnare fördelning på studievägar i detta avseende.

Enligt 1 kap. 12 § gymnasieförordningen (1992:394) skall det upprättas en individuell studieplan för varje elev. Planen skall bl.a. innehålla uppgifter om elevens studieväg och om de val av kurser eleven har gjort. Läroplanen föreskriver att en studieplan skall upprättas för varje elev samt att den skall revideras vid olika tillfällen. I 7 kap. 19 § gymnasieförordningen anges att eleven, minst en gång per termin, skall ges samlad information om kunskapsutveckling och studiesituation vid ett utvecklingssamtal. Samtalet skall genomföras med den individuella studieplanen som grund. En elev skall ges stödundervisning, enligt 8 kap. gymnasieförordningen, om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapsmål som anges i kursplanerna eller om eleven av andra skäl behöver särskilt stöd. Om en elev behöver särskilda stödåtgärder skall ett åtgärdsprogram utarbetas.

Gymnasiekommittén anser att den individuella studieplanen också bör innehålla uppgifter om eleven har behov av särskilt stöd och hur detta skall komma till stånd. Det innebär att planen i förekommande fall bör innehålla åtgärdsprogram. Kommittén anser också att det bör lagregleras att det är rektor som, efter samråd med elev och vårdnadshavare, skall upprätta planen. Även Skollagskommittén behandlar frågor om elevers rätt till stöd, utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner. Utskottet anser att regeringens beredning av lämnade utredningsförslag bör avvaktas.

Utskottet har tidigare (jfr bet. 2002/03:UbU3) understrykit den betydelse kvalitetsredovisningar har för att följa och förbättra skolans utveckling. Utskottet har också välkomnat det uppdrag regeringen har givit Skolverket att utveckla enhetliga resultatmått som bör ingå i varje redovisning. Utskottet har tidigare vid flera tillfällen pekat på det värdegrundsarbete som har initierats från central nivå. Regeringen har också i utvecklingsplanen angett att arbetet med värdegrunden bör ges fortsatt hög prioritet i skolan. Gymnasiekommittén anser att både bildnings- och demokratiuppdraget skall ha en fortsatt framskjuten position i såväl grundskolan som gymnasieskolan. Skollagskommittén föreslår att det tydligare än i dag anges i skollagen de centrala värden som utbildningen skall omfatta.

Enligt utskottet finns redan i dag möjligheter till olika former av utlandsstudier och -praktik. Internationella programkontoret spelar en viktig roll i arbetet med att informera om t.ex. EU-program riktade till gymnasieungdomar. Det kan också noteras att regeringen har givit Myndigheten för skolut-

veckling i uppdrag att, tillsammans med bl.a. Internationella programkontoret, ytterligare stimulera till arbetsplatsförlagd utbildning i utlandet. Även frågan om ytterligare möjligheter för de yrkesinriktade programmen att bl.a. delta i utlandspraktik är uppmärksammas.

Den bestämmelse om betygssättning som återopas i motionen om tillgodoräknande av utlandsstudier återfinns i 7 kap. 16 § gymnasieförordningen (1992:394). Utskottet har tidigare (bet. 2001/02:UbU9) ansett att detta är en fråga om en detaljreglering som det bör ankomma på regeringen att bestämma om. Det kan noteras att Gymnasiekommittén kommenterar frågan om studier utomlands och menar att det är viktigt att det utarbetas tydliga regler för hur utlandsförlagda studie- eller praktikperioder skall betygssättas och tillgodoräknas i gymnasieskolan.

Angående frågan om skillnader mellan betyg och provbetyg vill utskottet påpeka att de nationella proven är avsedda att stödja läraren i betygssättningen men att de inte kan anses omfatta alla delar som skall bedömas. Provresultaten utgör endast delvis det underlag som läraren har att ta hänsyn till vid betygssättningen.

Gymnasieexamen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om gymnasieexamen med hänvisning till pågående beredning av Gymnasiekommitténs förslag.

Jämför *reservation 17 (m, fp, kd, c)*.

Motioner

Folkpartiet (motion 2002/03:Ub244 yrkande 12), Kristdemokraterna (motion 2002/03:Ub444 yrkande 17) och Centerpartiet (motion 2002/03:Ub429 yrkande 7) vill att det införs en gymnasieexamen. Även motion 2002/03:Ub210 (m) yrkande 3 förespråkar en gymnasieexamen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Gymnasiekommittén föreslår att när eleverna uppnår gymnasiekompetens bör de, på motsvarande sätt som i andra länder, kunna få en gymnasieexamen. För att få en examen bör eleven ha fått godkänt i lägst 2 250 gymnasiepoäng, däribland godkänt betyg på gymnasiearbetet. I beviset över fullgjord examen bör framgå att eleven framgångsrikt tillgodogjort sig gymnasieskolans utbildning, vilka sektors-, inriktnings- och fördjupningsblock eleven fullgjort, vilka kurser som ingår i elevens individuella val och ämnet för elevens gymnasiearbete.

Utskottet anser att regeringens beredning av förslaget bör avvaktas.

Lärlingsutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motioner om lärlingsutbildning med hänvisning till pågående beredning av Gymnasiekommitténs förslag. Jämför *reservation 18 (m, fp, kd, c)*.

Motioner

Moderaterna menar i motion 2003/03:A321 yrkandena 2 och 7 att det svenska utbildningssystemet inte klarar av att möta vare sig enskildas behov eller arbetsmarknadens krav. Motionärerna menar bl.a. att en fungerande lärlingsutbildning måste bygga på en mer likvärdig ställning såväl mellan skola och företag som mellan teori och praktik. En ny modell förutsätter dock att de ekonomiska villkoren för skolor och företag är rimliga. I motion 2002/03:Ub210 (m) yrkande 1 förespråkas en lärlingsutbildning, där teoriundervisning i skolan kombineras med praktisk träning i arbetslivet. Eleven bör så långt möjligt själv kunna välja om han eller hon skall inleda lärlingsutbildningen med den teoretiska eller praktiska delen.

Skolan och näringslivet bör dela på ansvaret för lärlingsutbildning, anser Folkpartiet i motion 2003/03:Ub244 yrkande 15. Förslagsvis skulle lärlingsutbildningen liksom den i Norge kunna vara fyraårig med två år i skolan och två år i arbetslivet. Utbildningstiden bör dock kunna variera.

Kristdemokraterna vill i motion 2002/03:Ub444 yrkande 20 att det införs ett lärlingsprogram där praktik och teoretiska studier varvas och där utbildningen knyts till det lokala näringslivet. Även i motion 2002/03:Ub272 yrkande 1 förordar Kristdemokraterna införande av ett lärlingsprogram inom gymnasieskolan. I motion 2003/03:Ub342 (kd) föreslås att Småland görs till försöksområde för en ny lärlingsutbildning.

Lärlingssystemet för småföretag bör stärkas betonas i motion 2002/03:Ub322 (c). Åtgärder bör vidtas så att småföretagen har garantier för de investeringar som ligger i att utbilda lärlingar samtidigt som lärlingarna inte får bli livegna hos företagen.

Miljöpartiet framhåller i motion 2002/03:Ub485 att flera kommuner har prövat lärlingsutbildning som ett alternativ till den ordinarie gymnasieskolan och att det visat sig vara ett positivt och uppskattat inslag i den gymnasiala utbildningen. Därför är det nu, anser Miljöpartiet, dags att gå vidare och göra ett försök att erbjuda alla gymnasieelever möjlighet till lärlingsutbildning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Inom ramen för det individuella programmet finns i dag en möjlighet för ungdomar att genom lärlingsutbildning förena en anställning som syftar till yrkesutbildning med studier av vissa kärnämnen i gymnasieskolan. Det är endast ett fåtal elever som genomgår denna form av utbildning. Gymnasie-

kommittén anser i sitt betänkande att denna möjlighet bör finnas kvar i framtiden och att den också bör lagregleras.

Lärande i arbetslivet (LIA), som nu genomförs som försöksverksamhet, innebär att en elev på ett nationellt eller specialutformat program som innehåller yrkesämnen får utbildning som genomförs på arbetsplats. LIA ersätter bl.a. försöksverksamheten med s.k ny lärlingsutbildning som pågick mellan åren 1997 och 2001. LIA skiljer sig också från traditionell lärlingsutbildning genom att det inte råder något anställningsförhållande för eleven. Kommunen ansvarar för eleven under hela utbildningstiden. Gymnasiekommittén menar att om den pågående försöksverksamheten med lärande i arbetslivet (LIA) utfaller positivt och verksamheten permanentas, bör det vara möjligt att anpassa den till den föreslagna nya strukturen i gymnasieskolan.

Gymnasiekommittén anser vidare att alla elever i gymnasieskolan bör omfattas av en period av lärande i arbetslivet. De elever som väljer mer yrkesförberedande inriktnings- och fördjupningsblock bör liksom nu få totalt minst 15 veckor APU. Möjligheten att integrera APU och LIA bör också övervägas, enligt kommittén.

I samband med behandlingen av regeringens utvecklingsplan i betänkandet *Kvalitetsarbete och planering för skolan*, 2002/03:UbU3, ställde utskottet sig positivt till regeringens initiativ att skapa en yrkesutbildningsdelegation som stöd för att utveckla nya samarbetsformer med arbetslivet. Enligt utskottets mening är lärlingsutbildning inte att betrakta som ett särskilt program utan en metod för att ge yrkesutbildning. I övrigt anser utskottet att regeringens beredning av utredningsförslagen bör avvaktas.

Utbudet av studievägar i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå diverse motionsyrkanden om gymnasieskolans yrkesinriktade program. Utskottet hänvisar till pågående beredning av Gymnasiekommitténs förslag.

Jämför *reservationerna 19 (fp), 20 (m, kd), 21 (fp) och 22 (kd)*.

Motioner

Folkpartiet föreslår i motion 2003/03:Ub244 yrkande 7 att specialiseringen skall öka inom gymnasieskolans yrkesinriktade program. I nära samarbete med branschorganisationerna skulle målen för olika yrken kunna preciseras. I samma motion yrkande 14 förordas att det införs yrkesinriktade program med inriktning mot en yrkesexamen. Sådana yrkesinriktade program bör förbereda för yrkesarbete direkt efter gymnasiestudierna.

Folkpartiet anser vidare i samma motion (yrkande 23) att det bör inrättas en entreprenörsutbildning. En sådan skulle förbättra många ungdomars situation på den framtida arbetsmarknaden. I entreprenörsutbildningen bör ingå kärnämnen som svenska, engelska och matematik samt redovisning, affärsju-

ridik och marknadsföring etc. I motion 2002/03:Ub444 yrkande 3 förespråkar även Kristdemokraterna ett nytt nationellt program med speciell inriktning på företagande och entreprenörskap.

Kristdemokraterna framför i motion 2003/03:So509 yrkande 8 att det finns anledning att se över möjligheterna till en differentierad utbildningssatsning på undersköterskor som ger formell kompetens att hantera såväl läkemedel som demensvård. I motion 2002/03:MJ426 yrkande 15 förordas en gymnasieutbildning med inriktning på fiske av Kristdemokraterna.

Enligt motion 2002/03:Ub493 (c) yrkande 1 bör det inrättas en specialutformad gymnasieutbildning för bussförare med riksintag. Även i motion 2002/03:Ub440 (s) förespråkas en specialutformad gymnasieutbildning för persontransporter med riksintag, med inriktning mot bussförare.

Gymnasieskolan i Degerfors bör ges möjlighet att utvecklas till ett riksrekryterande fotbollsgymnasium, enligt motion 2002/03:Kr298 (v) yrkande 3. Enligt motion 2002/03:Ub314 (v) bör en riksrekryterande rockskola etableras i Karlskoga.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Angående frågan om yrkesinriktade program kan noteras att Skolverket under perioden åren 2000–2002 genomfört ett yrkesutbildningsprojekt, YKSA, i syfte att höja kvaliteten inom gymnasieskolans yrkesutbildningar där ett område har handlat om att utveckla samverkansformerna mellan skolan och arbetslivet. I verkets slutrapport *Samtal – samsyn – samarbete* ges exempel på arbetssätt för kvalitetsförbättringar inom yrkesutbildningen.

Gymnasiekommittén föreslår i frågan om samverkan med arbetslivet, en återgång till krav på lokalt samråd med arbetsmarknadens parter men att formerna för detta inte bör bindas nationellt. En försöksverksamhet med lokala sektorråd som omfattar företrädare för arbetslivet bör prövas för att stimulera utvecklingen av yrkesutbildningarna. Kommittén hänvisar i sammanhanget till den delegation för yrkesutbildning som regeringen föreslagit i utvecklingsplanen som ett lämpligt forum för fortsatt utveckling.

Utskottet konstaterar att Gymnasiekommittén vidare anser att begreppet riksrekrytering i den framtida gymnasieskolan bör förbehållas de studievägar som av regeringen eller Skolverket förklarats vara av nationellt intresse eller motsvarande. Enligt kommitténs förslag skall alla studievägar utgå ifrån åtta sektorer, vilket innebär att de riksrekryterande utbildningarna främst kommer att skilja sig genom utbudet av inriktningsblock och fördjupningsblock eller genom en speciell uppläggning av studierna, vanligtvis under andra skolåret. Kommittén anger dock att för vissa utbildningar kan eleverna påbörja den särskilda utbildningen redan år 1. Rätten att rekrytera elever från hela landet föreslås beslutas av regeringen eller Skolverket. Beslut bör kunna omprövas och bör gälla en femårsperiod. Sådana utbildningar eller delar av utbildningar som det finns ett nationellt intresse av bör vara aktuella. Det innebär utbildningar som syftar till yrkesområden där det riskerar att inte bli några utbildade

eller i vart fall riskerar att bli en brist om inte elever kan rekryteras från hela landet. Det kan också gälla andra utbildningar som det finns ett annat nationellt intresse av, t.ex. idrottsgymnasier.

Utskottet anser att regeringens beredning av Gymnasiekommitténs förslag om gymnasieskolans framtida struktur och dess studievägar bör avvaktas.

Entreprenad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkande om att undervisning i alla ämnen skall få läggas ut på entreprenad.

Jämför *reservation 23 (fp)*.

Motion

Folkpartiet föreslår i motion 2002/03:Ub244 yrkande 29 att undervisning i alla ämnen skall få läggas ut på entreprenad. Om det finns tydliga krav på lärarkompetens och undervisningens kvalitet finns det ingen anledning att begränsa entreprenadmöjligheten till yrkesämnena. Det borde vara möjligt för en kommun att t.ex. beställa undervisning med en särskild pedagogisk profil i språk eller naturvetenskap av lärarkooperativ eller andra privata anordnare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Skollagskommittén har gjort en översyn av lagstiftningen rörande entreprenadförhållanden i skolan och föreslår att nuvarande regler om entreprenad förtydligas och sammanförs i skollagen. Frågan om möjligheten att lägga ut utbildning på entreprenad i vidare utsträckning har av kommittén bedömts kräva en särskild utredning. I sammanhanget bör enligt kommittén bl.a. utredas om kommuner skall kunna lägga ut utbildning på entreprenad även till andra kommuner, landsting och statliga organ.

Utskottet anser att regeringens beredning av Skollagskommitténs förslag bör avvaktas.

Elevinflytande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motioner om elevinflytande med hänvisning till pågående beredning av Gymnasiekommitténs och Skollagskommitténs förslag.

Jämför *reservationerna 24 (fp), 25 (c, mp) och 26 (kd)*.

Motioner

Kristdemokraterna påpekar i motion 2002/03:Ub444 yrkande 8 att dagens lagutformning endast stadgar att elevinflytande skall finnas, inte i vilken omfattning eller på vilket sätt. Enligt Kristdemokraterna bör en lagstadgad miniminivå för elevinflytandet införas. Folkpartiet menar i motion 2002/03:Ub250 yrkande 13 att elevstyrda skolor kan riskera att urholka rektors och lärares ansvar och status. Det är, framhålls i motionen, mycket viktigt att föräldrar och elever ges valmöjligheter och inflytande över skolans arbetsformer. Samtidigt kan inte styrelser med lekmän och elever få fatta beslut om pedagogiska och ämnesteoretiska frågor. Lärares och rektorernas professionalism måste värnas. Centerpartiet vill i motion 2002/03:Ub429 yrkande 8 permanenta försöksverksamheten med lokala styrelser med elevmajoritet i gymnasieskolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Frågor om att stärka elevernas inflytande behandlas i Skollagskommitténs betänkande. Regeringens beredning av förslagen bör avvaktas. När det gäller försöksverksamheten med lokala styrelser har utskottet tidigare (jfr bet. 2001/02:UbU10) ansett att innan verksamheten permanentas bör en analys och utvärdering ske och överväganden göras om lämpliga åtgärder i syfte att förbättra verksamheten. Liksom tidigare utgår utskottet ifrån att frågan om rektors och lärares professionella ansvar finns med i utvärderingen av försöksverksamheten. Utskottet har också (jfr bet. 2002/03:Ubu11) uttalat att det är positivt till alternativa former för elev- och föräldrainflytande.

Utbildningsdepartementet har i mars 2003 tillsatt en intern arbetsgrupp som skall utreda möjligheterna att öka föräldrainflytandet i förskola, skola och vuxenutbildning. Arbetsgruppen, som skall redovisa sitt uppdrag före sommaren 2003, skall lämna förslag till en tydligare reglering av elevers och föräldrars rättigheter till inflytande samt verksamheternas skyldighet att ge möjligheter att öka det reella inflytandet. I avvaktan på denna översyn och eventuell ny författningsreglering har regeringen beslutat att förlänga försöksverksamheten med lokala styrelser med elev- respektive föräldramajoritet fram till den 30 juni 2007. I arbetsgruppens uppdrag ingår att föreslå hur och i vilken form sådana lokala styrelser kan ingå i en fortsatt permanent reglering av elev- och föräldrainflytande. Utskottet anser att detta utredningsarbete liksom kommande beredningsarbete bör avvaktas.

Vissa ämnen och kunskapsområden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motioner som gäller kontakt med arbetslivet, utbildningen i främmande språk, hemspråk, sex- och samlevnadsundervisningen och konsumentkunskap. Utskottet hänvisar till pågående beredning av Gymnasiekommitténs förslag.

Jämför *reservationerna 27 (kd), 28 (fp), 29 (kd) och 30 (kd)*.

Motioner

Kristdemokraterna framför i motion 2002/03:Ub444 yrkande 19 förslag om att elever i samtliga gymnasieprogram skall ges möjligheter till kontakt med arbetslivet.

Motion 2002/03:Ub358 (m) påpekar att främmande språk har minskat som tillval i den svenska skolan. Attityderna till utbildning i främmande språk visar också på dåliga insikter om språkens stora betydelse i en alltmer internationaliserad värld. Motionärerna menar att regeringen skyndsamt bör verka för att den negativa utvecklingen bromsas och att de moderna språkens ställning stärks. Kristdemokraterna anger i motion 2002/03:Ub444 yrkande 7 att det av taktiska skäl är bättre att läsa sitt hemspråk som modernt språk eftersom det ger mer poäng. Det är, framhåller motionen, en orimlighet som måste justeras. Undervisningen i modersmål bör ge lika många poäng som undervisningen i moderna språk.

Folkpartiet anser i motion 2002/03:Ub244 yrkande 25 att läroplanen för de frivilliga skolformerna skall ändras så att mål anges för sex- och samlevnadsundervisningen. Kristdemokraterna menar i motion 2002/03:Ub444 yrkande 6 att sex- och samlevnadsundervisningen görs obligatorisk.

I motion 2002/03:Ub251 (c) yrkande 2 föreslås att konsumentkunskap skall vara ett obligatoriskt ämne i gymnasieskolan. Även i motion 2002/03:Ub362 (s) förespråkas att konsumentkunskap inkluderas i gymnasieskolan. Motion 2002/03:Ub425 (c) förespråkar framtagande av kursplan i konsumenträtt och privat ekonomi för gymnasieskolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Utskottet konstaterar att minst 15 veckor av undervisningstiden på program med yrkesämnen skall utgöras av arbetsplatsförlagd utbildning, s.k. APU. Även på övriga program får utbildningen arbetsplatsförläggas efter lokalt beslut. Gymnasiekommittén, som har behandlat frågan om samverkan med arbetslivet, anser bl.a. att alla elever i gymnasieskolan bör omfattas av en period av lärande i arbetslivet och att det bör ingå kursplanestyrd utbildning på arbetsplats inom alla åtta sektorer i den framtida gymnasieskolan. Begreppet arbetsliv bör ges en bred definition, anser kommittén.

Utskottet anser att regeringens beredning av förslagen bör avvaktas.

Effekterna av det nuvarande meritvärderingssystemet och minskningen av studier i moderna språk är några skäl till behovet av en översyn av reglerna för tillträde till grundläggande högskoleutbildning (dir. 2003:38). Den särskilde utredaren skall lämna förslag som kan bidra till att elever uppmuntras till att välja kurser i språk i större utsträckning än i dag. Utredningsuppdraget skall vara slutfört senast den 9 januari 2004. Gymnasiekommittén har pekat på att det i samband med kommande kursplanearbete är viktigt att se över poängsättningen av språkkurserna.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna i motion 2002/03:Ub358 om vikten av språk och behovet av åtgärder för att förändra trenden av minskat intresse för att läsa språk. Förutom att se över behörighetsregler och dessas effekter på studieintresset kan också frågan om utveckling av undervisningen och dess former ytterligare aktualiseras. Utskottet anser att frågan redan är uppmärksammat och att det därför inte behövs något tillkännagivande i frågan.

Sex och samlevnad är ett av de ämnesövergripande kunskapsområden som skall integreras i undervisningen i olika ämnen. Enligt läroplanerna är det rektor som har ansvar för att så sker. Utifrån den kvalitetsgranskning om sex- och samlevnadsundervisning som Skolverket genomförde 1999 utarbetades ett särskilt material *Min uppgift är att knyta ihop det*, riktat till rektorer för att inspirera och stödja skolans arbete i dessa frågor. Verket har vidare tillsammans med bl.a. Folkhälsoinstitutet genomfört en nationell konferens om sex och samlevnad som ett led i skolpersonalens kompetensutveckling. Under ett år kommer också ett antal regionala experter att arbeta åt Myndigheten för skolutveckling med att stödja skolornas arbete med hälsofrämjande utveckling. Skolverket arbetar för närvarande med en uppföljande studie om de ämnesövergripande kunskapsområdena där ett antal skolor studeras för att få kunskap om hur läroplanens intentioner genomförs.

Utskottet konstaterar också att Skollagskommittén behandlar frågor om rektors roll och uppgifter och att kommittén bl.a. föreslår vissa förtydliganden i skollagen i det avseendet. Den särskilda utredning (dir. 2003:36) som skall göra en kartläggning och utvärdering av skolans ledningsstruktur kan också nämnas i sammanhanget. Utskottet anser att bl.a. beredningen av Skollagskommitténs förslag bör avvaktas. Utskottet vill också peka på kommunernas ansvar för kompetensutveckling av sin personal.

Vad gäller yrkanden om nya obligatoriska ämnen i gymnasieskolan menar utskottet att regeringens beredning av Gymnasiekommitténs förslag om framtida struktur och kärnämnen bör avvaktas.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motioner om åtgärder för att bekämpa skol-, rektors roll och om skollunch. Utskottet hänvisar till pågående beredning av Gymnasiekommitténs och Skollagskommitténs förslag. Jämför *reservationerna 31 (fp) och 32 (kd)*.

Motioner

Folkpartiet framhåller i motion 2002/03:Ub244 yrkande 27 behovet av kraftfulla åtgärder för att bekämpa skol-. Närvarokravet måste hävdas också i en frivillig skolform som gymnasieskolan med elever som uppnått myndighetsåldern. Skolor med stora skolproblem måste genomföra särskilda program för att komma åt problemen. Som sista åtgärd skall skolorna också kunna stänga av en elev som inte utnyttjar sin plats i gymnasieskolan.

Kristdemokraterna anser att rektors roll som pedagogisk ledare måste stärkas i motion 2002/03:Ub444 (kd) yrkande 25. För att förbättra rektors möjligheter att verka är det viktigt att rollen förtydligas genom direkt lagstadgat ansvar.

En fri och näringsriktig lunch till alla elever skall vara en rättighet, framhålls i motion 2002/03:Ub536 (s). Mat är viktigt och det är oroande att många barn och ungdomar äter dåligt i dag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att yrkandena bör avslås av riksdagen.

Frågan om elevers skyldighet att närvara tas upp av Gymnasiekommittén som påpekar att det i dag inte finns någon direkt uttalad bestämmelse om elevers närvaroskyldighet. Av vissa bestämmelser kan sägas indirekt framgå att eleverna har skyldighet att närvara ifall de inte är sjuka eller blivit beviljade ledighet. Gymnasiekommitténs uppfattning är att i och med att eleverna börjat gymnasieskolan har de förbundit sig att delta i all verksamhet som utbildningen innebär och att detta eventuellt bör tydliggöras i förordningen. Skollagskommittén föreslår att det i skollagen föreskrivs en skyldighet för skolan att informera en elevs föräldrar om en elev är frånvarande i sådan utsträckning att det kan påverka rätten till studiehjälp. Denna skyldighet skall gälla även om eleven är myndig, enligt kommittén.

Utskottet anser att regeringens beredning av förslagen bör avvaktas men vill samtidigt peka på skolans möjlighet att erbjuda en miljö för lärande som upplevs som positiv och stimulerande för eleven. Därigenom kan också elevens engagemang i studierna öka.

När det gäller frågan om rektors roll konstaterar utskottet att frågan är uppmärksammat av regeringen och att en särskild utredning är tillsatt som skall göra en översyn av skolans ledningsstruktur (dir. 2003:36). Resultatet av kartläggningen och utvärderingen skall bl.a. kunna bidra till rektors förutsätt-

ningar att fullgöra sitt uppdrag. Uppdraget skall redovisas senast den 30 juni 2004. Frågan om rektors roll och uppgifter behandlas likaså i Skollagskommitténs betänkande.

Att tillhandahålla skollunch är i dag inte en lagfäst skyldighet för kommunerna. I Skollagskommitténs uppdrag har inte ingått att föreslå kostnadsdrivande reformer. Svenska Kommunförbundet har samlat in uppgifter om vilka kommuner som tar ut avgift för skollunch i gymnasieskolan. I den enkät som Svenska Kommunförbundet gjorde inför läsåret 2002/03 svarade 225 av 289 kommuner. Av dem som svarade var det 30 kommuner som tog ut avgifter för skolluncherna. Utskottet anser att det är positivt att majoriteten av kommunerna erbjuder avgiftsfri skollunch och menar att det inte är motiverat att lagreglera frågan.

Andra motionsyrkanden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår sju motionsyrkanden i frågor som inte ankommer på riksdagen.

Motioner

Ansvar för skolväsendet delas mellan staten, kommunerna och respektive skola. Enligt gällande ansvarsfördelning skall riksdagen främst fatta beslut om övergripande och nationella frågor.

Följande motionsyrkanden rör frågor där det enligt gällande ansvarsfördelning ankommer på andra än riksdagen att fatta beslut:

motion 2002/03:Ub252 (c) om körkortsteori i gymnasieskolan,
 motion 2002/03:Ub499 (s) om införande av en förberedande teoretisk körkortsutbildning som ett frivilligt tillval i gymnasieskolan,
 motion 2002/03:Ub512 (s) om arbetsmiljögenomgång för gymnasieelever på de yrkesinriktade programmen,
 motion 2002/03:Ub532 (s) om införande av en trafikantutbildning och en förberedande körkortsutbildning i skolan,
 motion 2002/03:N267 (fp) yrkande 13 om gymnasium och folkhögskolor och
 motion 2002/03:T214 (c) yrkande 2 om att gymnasieskolan bör erbjuda teoriutbildning inför körkortstagning.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i reservationen.

1. Närhetsgaranti (punkt 2) – v

av Britt-Marie Danestig (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Sf336 yrkande 25.

Ställningstagande

Vänsterpartiet vill införa en närhetsgaranti inom gymnasieskolan. Alla elever som söker till ett nationellt program skall garanteras plats i närmaste gymnasieskola som har det programmet, så långt platserna räcker.

2. Samordning mellan grundskola och gymnasieskola (punkt 3) – m

av Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub207 yrkande 4

och avslår motion

2002/03:Ub444 yrkande 10.

Ställningstagande

En nödvändig åtgärd för att stärka gymnasiet är att reda ut problemen i grundskolan. Brister i grundskolan gör att elever inte får med sig de baskunskaper som krävs för att klara gymnasiet.

3. Samordning mellan grundskola och gymnasieskola (punkt 3) – kd

av Torsten Lindström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub444 yrkande 10

och avslår motion

2002/03:Ub207 yrkande 4.

Ställningstagande

Under 1990-talet har det för i stort sett alla elever, oavsett motivation, blivit självklart att gå vidare från grundskolan till gymnasiet. Det blir därför allt viktigare att samarbetet mellan grund- och gymnasieskolorna utvecklas. Med utgångspunkt i elevens bästa bör nödvändig information föras över till gymnasieskolan. Gemensam kompetensutveckling för lärare kan vara ett sätt att skapa kontaktytor och överbygga klyftor mellan de båda skolformerna.

4. Behörighetsvillkor (punkt 4) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub244 yrkande 9.

Ställningstagande

Vi anser att kraven för att komma in på olika gymnasieprogram måste få variera. I dag hoppar många av gymnasiestudierna på grund av bristande förkunskaper. Högre förkunskapskrav måste ställas, t.ex. borde minst godkänt i de naturvetenskapliga grundskoleämnena vara krav för naturvetenskapligt program och godkänt i språk, historia och samhällskunskap vara krav för det samhällsvetenskapliga programmet.

5. Högskolebehörighet som mål för gymnasieutbildningen (punkt 5) – m, fp, kd

av Ulf Nilsson (fp), Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Anna Ibrisagic (m), Tobias Billström (m), Axel Darvik (fp) och Torsten Lindström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2002/03:Ub244 yrkandena 5 och 6 samt

2002/03:Ub444 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser inte att högskolebehörighet behöver vara ett nödvändigt mål för alla gymnasieelever. Utformningen av gymnasieskolan skall ta hänsyn till olika gruppers skilda behov och intressen. Gymnasiet måste innehålla utbildningsvägar både för dem som har ambitionen att läsa vidare på universitet och högskolor och för dem som vill gå ut i arbetslivet efter gymnasieskolan. Goda möjligheter till komplettering av studierna skall finnas för den som efter gymnasietiden vill uppnå högskolekompetens.

6. Antagning till högre studier (punkt 6) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub244 yrkandena 10 och 13.

Ställningstagande

Det är fel att alla betyg är lika mycket värda vid intagningen till högskolan. Vi anser att gymnasiebetygen skall viktas, t.ex. bör språkbetygen ha större betydelse än vissa andra ämnen.

De elever som har gått ett teoretiskt inriktat program skall få en studentexamen som ger högskolebehörighet. En avlagd examen skall vara en förutsättning för att studera vid universitet och högskolor. Dessutom skall det genom validering vara möjligt att få behörighet till högskolan, t.ex. för personer med utländsk examen.

7. Förslag om kärnämnen (punkt 7) – kd

av Torsten Lindström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub444 yrkande 5

och avslår motionerna

2002/03:Ub210 yrkande 2,

2002/03:Ub444 yrkande 4,

2002/03:Ub472 och

2002/03:Kr297 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi kristdemokrater anser att religionskunskapens roll som kärnäme bör utvecklas. Ämnet är en naturlig förankringsbas för värdegrundsarbetet, och det behöver utvecklas än mer i den riktningen. Det krävs ett religionsämne som både fokuserar på kunskaper om olika religiösa traditioner och samtidigt stimulerar elevernas arbete med en egen värdegrund.

8. Differentiering inom kärnämnen (punkt 8) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub244 yrkande 8.

Ställningstagande

Folkpartiet anser att dagens skola i för hög grad är utformad för genomsnittseleven. Undervisningen måste i stället organiseras så att elever som behöver mer tid för inläring får det, medan andra elever skall kunna gå vidare i en snabbare takt och kunna fördjupa sig. Därför skall kärnämnen kunna läsas i olika takt. Dessutom bör kärnämneskurserna ha olika innehåll beroende på program. Därigenom kan undervisningen anpassas till varje elevs intresseområde och ambitionsnivå. Möjligheten att välja en utökad och mera teoretisk kurs skall finnas för alla elever som önskar det.

9. Gymnasieskolans samarbete med universitet och högskolor (punkt 9) – m, fp

av Ulf Nilsson (fp), Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Anna Ibrisagic (m), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub210 yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Det är ett problem att Sverige har färre unga i högskoleutbildning än jämförbara länder. Vi menar att avståndet mellan gymnasieskolan och högskolan är alltför stort i dag. För lite av influenser och kunskapsöverföring sker från högskolan till gymnasiet. Ett sätt att minska steget mellan de båda nivåerna är att erbjuda mindre högskolekurser inom ramen för elevens fria val på gymnasiet. Genom en ökad integration kan individualiseringen av gymnasiegången öka och kvaliteten höjas inom hela gymnasieutbildningen. Likaså kan rekryteringen till högskolan förbättras.

10. Utlandsstudier (punkt 10) – m, fp

av Ulf Nilsson (fp), Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Anna Ibrisagic (m), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub244 yrkandena 33 och 34.

Ställningstagande

Vi lever i en alltmer internationaliserad värld. Folkpartiet vill ge alla elever en bättre möjlighet att möta ett internationaliserat samhälle, t.ex. genom bättre möjligheter att läsa språk och studera utomlands. Vi är också positiva till en utveckling där alltfler gymnasieskolor erbjuder International Baccalaureate (IB-utbildning).

Vi anser att dagens regler om tillgodoräknande av studier utomlands är för restriktiva och måste ändras. Det måste vara möjligt för en elev att få betyget Väl godkänd eller Mycket väl godkänd.

11. Profilskolor (punkt 11) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Ub244 yrkandena 37 och 38.

Ställningstagande

Folkpartiet anser att elever från olika boendemiljöer behöver integreras i samma skola. Detta kan åstadkommas genom att skolor får större möjlighet att profilera sig för att locka elever utanför närområdet och genom att elever får större möjligheter att gå på en skola i ett annat område än där de bor. Skolor måste därför kunna ges en attraktiv profil för att dra till sig elever från andra bostadsområden. De valbara kurserna kan användas till att ge en skola en viss profil. En kurs som motsvarar skolans profilering kan då väljas av elever på alla program. Gymnasieskolor som ligger i utsatta områden måste dessutom ges extra resurser för att öka alla elevers möjlighet att klara sina studier.

12. Försök med externa examinationer (punkt 12) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Ub244 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi föreslår att ett geografiskt begränsat försök genomförs med externa examinationer. I många länder har man efter avslutad skolgång en examination som utförs av personer som inte själva har undervisat eleverna. Den externa examinationen kan ligga till grund för hela eller delar av elevens betyg. Då det har visat sig att svenska elevers betyg inte stämmer överens med de sammanlagda provbetygen från de nationella proven skulle det vara intressant att göra ett försök med en annan typ av betygssättning som externa examinationer innebär. Dessutom kan detta medföra en bättre relation mellan lärare och elever om det inte är den undervisande läraren som helt och hållet avgör elevernas betyg.

13. Individuella studieplaner (punkt 13) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Anna Ibrisagic (m), Tobias Billström (m), Axel Darvik (fp), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2002/03:Ub429 yrkande 5 och

2002/03:Ub444 yrkande 15.

Ställningstagande

Det finns redan i dag krav på individuella studieplaner för varje elev i gymnasieskolan. Detta krav måste efterföljas. Planerna bör beskriva på vilket sätt elevens behov skall tillgodoses liksom vilket ansvar eleven har.

14. Särskilt stöd (punkt 14) – kd

av Torsten Lindström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub444 yrkande 9.

Ställningstagande

Alla elever är olika och lär på olika sätt och det tar olika lång tid. Skolan måste vara flexibel nog att kunna möta eleverna där de står. Elever med behov av särskilt stöd har en laglig rätt att få det stöd de behöver, och gymnasieskolan måste bli bättre på att tillgodose dessa elevers behov. Individuella studieplaner, stöd- och specialundervisning måste utnyttjas i större utsträckning.

15. Snedrekrytering (punkt 15) – kd

av Torsten Lindström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub444 yrkande 2.

Ställningstagande

Kristdemokraterna anser att det krävs åtgärder för att bryta snedfördelningen när det gäller kön och den sociala snedrekryteringen. Fortfarande är det alltför få ungdomar från miljöer utan studietradition som söker sig till högskolan. Val av program i gymnasiet lägger grunden för snedrekryteringen till högre studier. I arbetet för att minska snedrekryteringen, såväl social som genusbestämmd, spelar sykokonsulenterna en viktig roll i att uppmuntra elever att göra otraditionella val.

16. Värdegrundsfrågor (punkt 16) – kd

av Torsten Lindström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub444 yrkandena 26 och 27.

Ställningstagande

Skolans värdegrund finns formulerad i läroplanerna för grundskolan och de frivilliga skolformerna. En gemensam värdegrund gör att ett mångfacetterat samhälle i ständig förändring ändå håller samman och ger förutsättningar för en god utveckling. Det måste vara självklart i skolan att alla bemöter varandra med respekt och tillit och att varje individ känner sig sedd och uppskattad. Skolan måste därför ha tydliga regler som är väl förankrade hos alla. Först då kan den nödvändiga skolmiljön grundläggas för att eleverna skall kunna känna sig trygga och ta till sig kunskap. Att arbeta med värdegrunden på ett medvetet sätt är så viktigt och grundläggande att varje skola i sin kvalitetsredovisning bör redogöra för hur arbetet går till.

Ungdomars intresse för existentiella frågor bör mötas, och skolan bör ge eleverna verktyg för att bearbeta sina tankar kring de stora livsfrågorna. Samtal kring moraliska dilemman, om vad som är rätt och fel, måste genomsyra all verksamhet i skolan. Skolan måste också ge alla barn kännedom om vårt kulturella arv, med kristendomen som en av grundstenarna. Likaså bör skolan

hjälpa eleverna att hitta sin egen identitet och att öka förståelsen för andra. Den kunskapssyn som finns formulerad i läroplanerna bör utvecklas än mer i skolans alla ämnen, för att därigenom i större utsträckning stimulera elevernas utveckling.

17. Gymnasieexamen (punkt 17) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Anna Ibrisagic (m), Tobias Billström (m), Axel Darvik (fp), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2002/03:Ub210 yrkande 3,

2002/03:Ub244 yrkande 12,

2002/03:Ub429 yrkande 7 och

2002/03:Ub444 yrkande 17.

Ställningstagande

Vi anser att gymnasieskolan bör avslutas med en gymnasieexamen, som ger eleverna ett kvitto på deras insatser och kunskaper. Gymnasieexamen bör också ge högskolebehörighet till fortsatta teoretiska studier eller yrkeshögskolestudier. En särskild utredning bör klarlägga vilka moment en sådan examen skall innehålla.

18. Läringsutbildning (punkt 18) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Anna Ibrisagic (m), Tobias Billström (m), Axel Darvik (fp), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2002/03:Ub210 yrkande 1,

2002/03:Ub244 yrkande 15,

2002/03:Ub272 yrkande 1,

2002/03:Ub322,

2002/03:Ub444 yrkande 20,

2002/03:A321 yrkandena 2 och 7

samt avslår motionerna
2002/03:Ub342 och
2002/03:Ub485.

Ställningstagande

Vi anser att en lärlingsutbildning bör införas inom gymnasieskolan. Skola och arbetsliv bör i större utsträckning ha en likvärdig ställning i förhållande till utbildningen. Det lokala engagemanget är viktigt att tillvarata och utveckla. Det ekonomiska ansvaret måste vara tydligt. Under utbildningen skall praktik och teori varvas, men möjligheter till en flexibel uppläggning och omfattning av utbildningen måste finnas. Utbildningen skall avslutas med en examen.

19. Yrkesinriktade program (punkt 19) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Ub244 yrkandena 7 och 14.

Ställningstagande

I dagens gymnasieskola finns inga yrkesinriktade program i reell mening. Folkpartiet anser att sådana skall inrättas och att eleverna skall avlägga yrkesexamen vid utbildningens slut. Programmen skall förbereda de elever för yrkeslivet som vill börja arbeta direkt efter avslutade gymnasiestudier men inte väljer eller har möjlighet att gå lärlingsutbildning. Utbildningen skall vara mera praktiskt inriktad och också ge möjlighet till praktik. Många yrkesinriktade utbildningar kan bli mer specialiserade. I samarbete med branschorganisationerna kan mål som är viktiga för olika yrken arbetas fram.

20. Entreprenörutbildning (punkt 20) – m, kd

av Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Anna Ibrisagic (m), Tobias Billström (m) och Torsten Lindström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Ub444 yrkande 3 och bifaller delvis motion 2002/03:Ub244 yrkande 23.

Ställningstagande

Vi anser att det i samarbete med näringslivet borde inrättas ett nationellt program i gymnasieskolan med speciell inriktning på entreprenörskap. Ett sådant program bör inrikta sig på samarbete mellan små, medelstora och stora företag inom samhällets olika sektorer.

21. Entreprenörutbildning (punkt 20) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub244 yrkande 23

och bifaller delvis motion

2002/03:Ub444 yrkande 3.

Ställningstagande

Inom ramen för de nationella programmen bör man finna lösningar som skapar större förståelse för företagandets villkor bland eleverna. Folkpartiet föreslår att det inrättas en entreprenörutbildning i gymnasieskolan. I utbildningen bör ingå kärnämnen som svenska, engelska och matematik samt ämnen som t.ex. redovisning, affärsjuridik och marknadsföring. Samarbete med det lokala näringslivet bör ingå.

22. Särskilda studievägar (punkt 21) – kd

av Torsten Lindström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:So509 yrkande 8

samt avslår motionerna

2002/03:Ub314,

2002/03:Ub440,

2002/03:Ub493 yrkande 1,

2002/03:Kr298 yrkande 3 och

2002/03:MJ426 yrkande 15.

Ställningstagande

Vi menar att undersköterskornas roll måste uppvärderas. Kompetenskraven bör ses över och nya karriärvägar erbjudas. Utbildningen behöver förändras.

Det finns anledning att se över möjligheterna till en differentierad utbildningsstatsning på undersköterskor som ger formell kompetens att hantera såväl läkemedel som demensvård.

23. Utbildning på entreprenad (punkt 22) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Ub244 yrkande 29.

Ställningstagande

I dag får endast undervisning i yrkesämnen läggas ut på entreprenad. Vi anser att denna begränsning är omotiverad. Om det finns tydliga krav på lärarkompetens och undervisningens kvalitet finns det ingen anledning att begränsa entreprenadmöjligheten. Det borde vara möjligt för en kommun att t.ex. beställa undervisning med en särskild pedagogisk profil i språk eller naturvetenskap av kooperativ eller andra privata anordnare.

24. Elevinflytande (punkt 23) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Ub250 yrkande 13 och avslår motionerna 2002/03:Ub444 yrkande 8 samt 2002/03:Ub429 yrkande 8.

Ställningstagande

Vi menar att det är mycket viktigt att föräldrar och elever ges valmöjligheter och inflytande över skolans arbetsformer. Samtidigt kan inte styrelser med lekmän och elever få fatta beslut om pedagogiska och ämnesteoretiska frågor i skolan. Lärarnas och rektorernas professionalism måste värnas.

25. Elevinflytande (punkt 23) – c, mp

av Mikaela Valtersson (mp) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub429 yrkande 8

och avslår motionerna

2002/03:Ub250 yrkande 13 samt

2002/03:Ub444 yrkande 8.

Ställningstagande

Vi anser att det inte finns behov av fortsatt försöksverksamhet med lokala styrelser längre. I stället bör verksamheten med lokala styrelser med elevmajoritet i gymnasieskolan permanentas nu.

26. Elevinflytande (punkt 23) – kd

av Torsten Lindström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub444 yrkande 8

och avslår motionerna

2002/03:Ub250 yrkande 13 samt

2002/03:Ub429 yrkande 8.

Ställningstagande

Kristdemokraterna menar att en lagstadgad miniminivå av elevinflytande bör införas. Dagens lagutformning stadgar endast att elevinflytande skall finnas, inte i vilken omfattning eller på vilket sätt. Ett fungerande elevinflytande måste också organiseras på ett sådant sätt att det blir praktiskt möjligt att klara av, t.ex. i de skolor där traditionella klasser avskaffas. Skolverket bör ges i uppgift att utarbeta måldokument för elevinflytandet samt att i större utsträckning kontrollera elevinflytandets tillämpning på skolorna.

27. Kontakt med arbetslivet (punkt 24) – kd

av Torsten Lindström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Ub444 yrkande 19.

Ställningstagande

Samverkan mellan skola och arbetsliv är viktig för att eleven skall känna valfrihet på en arbetsmarknad som förändras och blir alltmer kunskapsintensiv. Samverkan med arbetslivet bidrar också till att utbildningen håller hög kvalitet och ligger i fas med arbetslivets förändring. Det är viktigt att elever i samtliga gymnasieprogram får kontakt med arbetslivet. Den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen måste planeras och genomföras efter de utbildningsmål som fastställts och med god handledning. De olika programmen har inte samma möjligheter till arbetsplatsförlagd utbildning – brist på handledare och praktikplatser uppges vara den största svårigheten. Det är därför viktigt att dessa frågor ges ökad uppmärksamhet i kommunerna.

28. Sex- och samlevnadsundervisning (punkt 25) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Ub244 yrkande 25 och avslår motion 2002/03:Ub444 yrkande 6.

Ställningstagande

Skolverkets kvalitetsgranskning visade att skolorna får dålig vägledning i de nationella styrdokumenterna när det gäller undervisning om sex och samlevnad. Målskrivningar är betydelsefulla för möjligheten att avsätta resurser, formulera mål för det lokala arbetet och bedöma kvalitet och resultat. Folkpartiet föreslår därför att det införs mål i läroplanen som närmare definierar området sex och samlevnad.

29. Sex- och samlevnadsundervisning (punkt 25) – kd

av Torsten Lindström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub444 yrkande 6

och avslår motion

2002/03:Ub244 yrkande 25.

Ställningstagande

Skolan måste vara en motbild till mediernas stilbildande roll på många områden som är viktiga för ungdomar. Undervisningen om sex- och samlevnadsfrågor har skurits ned på många skolor. Vi anser att denna utveckling måste vändas och undervisningen bli obligatorisk för alla gymnasieelever, särskilt mot bakgrund av statistik som visar att könssjukdomar och tonårsaborter ökar kraftigt.

30. Språk (punkt 26) – kd

av Torsten Lindström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub444 yrkande 7

och avslår motion

2002/03:Ub358.

Ställningstagande

Forskning visar att god kunskap i modersmålet är nödvändig vid inläringen av ett nytt språk. För dem som läser modersmål i gymnasiet finns olika alternativ, bl.a. att ersätta undervisning i moderna språk med undervisning i modersmål. Dagens regler medför att det ger mer poäng att läsa modersmål som språkval, vilket inte kräver några förkunskaper, än att fortsätta tidigare studier i modersmål. Detta är en orimlighet som måste justeras.

31. Åtgärder mot skolk (punkt 28) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub244 yrkande 27.

Ställningstagande

I fler och fler skolor växer skolket, vilket gör det svårt att bedriva en ordnad undervisning. Närvarokravet måste hävdas också i en frivillig skolform som gymnasieskolan med elever som uppnått myndighetsåldern. I skolan skall bedrivas undervisning, vilket förutsätter närvaro av eleverna. Skolor med stora skolkproblem måste genomföra särskilda program med olika åtgärder för att komma åt problemen. Som sista åtgärd skall skolorna kunna stänga av en elev som inte utnyttjar sin plats. Ofta ökar skolket om elever känner sig otillfredsställda med sina studieresultat, och det är därför viktigt att öka stödinsatserna för dessa elever.

32. Rektors roll (punkt 29) – kd

av Torsten Lindström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub444 yrkande 25.

Ställningstagande

Rektors roll som pedagogisk ledare måste stärkas. Skolledaren har en avgörande roll för både klimat och resultat i skolan. Det är viktigt att det pedagogiska ledarskapet inte får stå tillbaka för en ökande börda av administrativa uppgifter. Rektors ansvarsområde får heller inte vara större än att det är möjligt att vara väl insatt i verksamheten. Huvudmannen måste skapa förutsättningar för att rektor kan utöva ledning och styrning mot uppställda mål. Vi menar att rektors roll bör förtydligas genom direkt lagstadgat ansvar i syfte att öka rektors möjligheter att verka.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i yttrandet.

1. Förslag om kärnämnen (punkt 7) – kd

av Torsten Lindström (kd).

Kristdemokraterna menar att historia bör bli ett kärnämne i gymnasieskolan. Undersökningar visar att elever har särskilda brister i kunskaper om 1900-talets historia. Händelser under 1900-talet är av avgörande betydelse för vårt samhälle och undervisningen i historia måste prioritera denna period. De flesta ungdomar saknar t.ex. kunskap om de brott mot mänskligheten som genomförts av kommunistiska regimer över världen.

2. Förslag om kärnämnen (punkt 7) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Folkpartiet liberalerna har länge drivit frågan om att historia bör vara ett kärnämne i gymnasieskolan. Det är viktigt att alla elever får goda kunskaper i historia för att bl.a. kunna förstå våra gemensamma demokratiska principer och hur de vuxit fram. Utan att känna sin historia är det svårt att upptäcka tendenser som verkar för att kränka de mänskliga rättigheterna. Vi liberaler ser med glädje att Gymnasiekommitténs ledamöter nu antagit vår ståndpunkt, och därför inväntar vi den proposition som kommer på området.

3. Förslag om kärnämnen (punkt 7) – v

av Britt-Marie Danestig (v).

Om vi skall kunna intressera fler ungdomar för att studera naturvetenskap och teknik är det viktigt att alla elever som slutar gymnasieskolan har fått en bättre grund än i dag att bygga vidare på. Vänsterpartiet anser att naturkunskap i fortsättningen skall omfatta 100 poäng och att kärnämnenas totala omfång därmed skall utökas. Då skulle även en bättre balans uppnås mellan naturvetenskap, samhällsvetenskap och humaniora.

4. Gymnasieexamen (punkt 17) – v

av Britt-Marie Danestig (v).

Avskaffandet av studentexamen, sammanförandet av det gamla gymnasiet, handelsgymnasierna, de tekniska gymnasierna och yrkesskolan till en sammanhållen gymnasieskola med treåriga utbildningar som alla innehåller s.k. gemensamma kärnämnen, alla dessa reformer var viktiga steg mot ett jämlikare samhälle med ökad social mobilitet. Det övergripande målet för alla

förändringar av gymnasieskolan bör vara att de skall medverka till ökad jämlikhet och social rörlighet. Införandet av en gymnasieexamen leder till ett mer segregerat skolsystem med en kunskaps- och människosyn som inte gynnar utvecklingen av en öppen, flexibel skola där alla elever ges likvärdiga livschanser. En gymnasieexamen riskerar också att styra arbetssättet i skolan och förstärka både konkurrens och betygshets.

5. Lärlingsutbildning (punkt 18) – mp

av Mikaela Valtersson (mp).

Miljöpartiet anser att det är dags för ett försök att erbjuda alla gymnasieelever möjligheten till lärlingsutbildning. Många elever är skoltrötta och alltför många som påbörjar en gymnasial utbildning avslutar inte denna. Samtidigt är det många som skulle vilja lära sig mer om något specifikt yrke och som med glädje skulle prova att vara lärling under ett eller ett par år. Modellerna för detta kan variera. Det behövs dock ett samlat grepp för att kunna erbjuda möjligheten till lärlingsutbildning till alla elever. Regeringen bör därför lägga fram förslag om införande av ett lärlingsprogram inom gymnasietets ram.

6. Elevinflytande (punkt 23) – v

av Britt-Marie Danestig (v).

Skoldemokratin, inklusive det som ibland kallas elevinflytande, måste stärkas genom elevmajoritet i styrelserna inom gymnasieskolan. Dessa styrelser skall t.ex. ha budgetansvar, ansvar för mål- och läroplansformuleringar utifrån de nationella målen och inflytande över personalrekryteringen. Styrelserna skall ha jämn könsfördelning och spegla den etniska mångfalden. Även demokratin i klassrummen och den enskilde elevens inflytande över det egna lärandet måste utvecklas.

7. Språk (punkt 26) – m

av Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Vi anser att det måste vidtas åtgärder för att motverka den negativa utvecklingen med minskat intresse för att läsa språk i skolan. Det är viktigt med språkkunskaper i en alltmer internationaliserad värld, och de moderna språkens ställning måste stärkas. Ett skäl till att ungdomar väljer bort språken är dagens antagningsregler till högre studier. Genom att välja ett annat ämne än språk räknar många elever med att få ett högre betyg, och därmed ökade möjligheter att komma in på önskad högskoleutbildning. Förutom att förändra antagningreglerna så att taktikval inte lönar sig måste också ungdomar få ökad insikt om betydelsen av att kunna fler språk, t.ex. på en internationaliserad arbetsmarknad.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner

Motioner från allmänna motionstiden 2002

2002/03:Ub207 av Sten Tolgfors (m):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en nödvändig åtgärd för att stärka gymnasiet är att reda ut problemen i grundskolan.

2002/03:Ub210 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till en modern lärlingsutbildning i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vilka ämnen som bör ha status som kärnämnen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av en gymnasieexamen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gymnasieskolans samarbete med universitet och högskolor.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gymnasieskolans möjligheter att erbjuda högskolekurser för att minska steget mellan gymnasium och högskola.

2002/03:Ub244 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att försök skall genomföras med externa examinationer.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att högskolebehörighet inte skall vara ett nödvändigt mål för alla elever.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alltid kunna komplettera studierna så att högskolekompetens uppnås.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka specialiseringen i yrkesutbildningarna.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alternativa kurser i kärnämnen.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att högre förkunskapskrav skall införas för vissa gymnasieprogram.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att betyg skall viktas vid antagningen till högskolan beroende på vilken betydelse de olika kurserna har för högskolestudierna.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en internationellt jämförbar studentexamen.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avlagd studentexamen skall vara en förutsättning för högre studier.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av yrkesinriktade program med yrkesexamen.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en modern lärlingsutbildning med lärlingsexamen.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av en entreprenörsutbildning.
25. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av läroplanen för de frivilliga skolformerna så att mål anges för sex- och samlevnadsundervisningen.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kraftfulla åtgärder för att bekämpa skolk.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att undervisning i alla ämnen skall få läggas ut på entreprenad.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utökade möjligheter för gymnasieelever att studera utomlands.
34. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av 7 kap. 13 a § gymnasieförordningen så att elever som tillgodoräknar sig utlandsstudier på en svensk gymnasieskola också skall kunna erhålla betygen Väl godkänd och Mycket väl godkänd.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om profilskolor och om att gymnasieskolor i utsatta områden skall få extra resurser.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de valbara kurserna får användas till att ge en skola en viss profil.

2002/03:Ub250 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elevstyrda skolor riskerar att urholka rektors och lärares ansvar och status.

2002/03:Ub251 av Birgitta Carlsson och Annika Carlsson (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att konsumentkunskap skall vara ett obligatoriskt ämne i gymnasieskolan.

2002/03:Ub252 av Johan Linander och Birgitta Sellén (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om körkortsteori i gymnasieskolan.

2002/03:Ub272 av Stefan Attefall m.fl. (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om införande av ett lärlingsprogram inom gymnasieskolans ram.

2002/03:Ub314 av Peter Pedersen (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att möjliggöra etablering av en riksrekryterande rockskola med gymnasial och eftergymnasial utbildning till Karlskoga.

2002/03:Ub322 av Agne Hansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka lärlingssystemet för småföretag.

2002/03:Ub342 av Maria Larsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra Småland till försöksområde för en ny lärlingsutbildning.

2002/03:Ub358 av Anita Sidén och Lena Adelson Liljeroth (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att åtgärder måste vidtas för att motverka minskningen av utbildningen i främmande språk i skolan.

2002/03:Ub362 av Marianne Carlström och Kerstin Andersson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konsumentkunskap i gymnasieskolan.

2002/03:Ub425 av Eskil Erlandsson m.fl. (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om framtagande av kursplan i konsumenträtt och privat ekonomi för gymnasieskolan.

2002/03:Ub429 av Sofia Larsen m.fl. (c):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ge Skolverket i uppdrag att se till att gymnasieskolorna följer de uppsatta reglerna om att alla elever skall ha en individuell studieplan.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att inrätta en gymnasieexamen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att permanenta försöksverksamhet med lokala styrelser med elevmajoritet i gymnasieskolan.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa en utbildningsgaranti för alla upp till 25 års ålder.

2002/03:Ub440 av Jarl Lander m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en specialutformad gymnasieutbildning för persontransporter med riksin- tag.

2002/03:Ub444 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kravet på direkt högskolebehörighet tas bort, men att möjlig- heten att komplettera studierna för att få behörigheten alltid skall finnas på alla program.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att bryta snedfördelning vad gäller kön och den so- ciala snedrekryteringen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nytt nationellt program med speciell inriktning på företa- gande och entreprenörskap.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra historieämnet till kärnämne.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla religionskunskapsämnets betydelse.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att sex- och samlevnadsundervisningen görs obligatorisk.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om modersmålsundervisning.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en lagstadgad miniminivå för elevinflytande.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elevernas behov av särskilt stöd skall tillgodoses.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samordningen mellan grundskola och gymnasieskola förbät- ras.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att individuella studieplaner upprättas för varje elev.

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en gymnasieexamen som redovisar innehållet i det program eleven gått och vilka kompetenser som uppnåtts.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten att fullfölja gymnasiestudier på lika villkor upp till 25 års ålder.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elever i samtliga gymnasieprogram ges möjligheter till kontakt med arbetslivet.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lärlingsprogram införs där praktik och teoretiska studier varvas och där utbildningen knyts till det lokala näringslivet.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka rektors roll som pedagogisk ledare.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om värdegrunden och kunskapssynen i skolan.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att varje skola i sin kvalitetsredovisning skall redogöra för hur arbetet med värdegrundsfrågorna fungerar och utvecklas.

2002/03:Ub472 av Anita Jönsson och Jarl Lander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om historia som kärnämne i gymnasieskolan.

2002/03:Ub485 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om införande av ett lärlingsprogram inom gymnasieskolans ram.

2002/03:Ub493 av Claes Västerteg (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en specialutformad gymnasieutbildning för bussförare med riksintag.

2002/03:Ub499 av Matilda Ernkrans och Hillevi Larsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av en förberedande teoretisk körkortsutbildning som ett frivilligt tillval i gymnasieskolan.

2002/03:Ub512 av Gunnar Sandberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbetsmiljögenomgång för gymnasieelever på de yrkesinriktade programmen.

2002/03:Ub532 av Monica Green m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införandet av en trafikantutbildning och en förberedande körkortsutbildning i skolan.

2002/03:Ub536 av Monica Green m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fri lunch för alla elever i skolan.

2002/03:Sf336 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om närhetsgaranti inom gymnasieskolan.

2002/03:So509 av Alf Svensson m.fl. (kd):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en differentierad utbildningssatsning på undersköterskor.

2002/03:Kr297 av Kent Olsson m.fl. (m):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Idrott och hälsa som kärnämne i skolan.

2002/03:Kr298 av Peter Pedersen (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i samverkan med berörda parter verka för att gymnasieskolan i Degerfors ges möjlighet att utvecklas till ett riksrekryterande fotbollsgymnasium.

2002/03:T214 av Birgitta Carlsson och Rigmor Stenmark (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att gymnasieskolan bör erbjuda teoriutbildning inför körkortstagning.

2002/03:MJ426 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gymnasieutbildning med inriktning på fiske.

2002/03:N267 av Yvonne Ångström m.fl. (fp):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gymnasium och folkhögskolor.

2002/03:A321 av Anders G Högmark m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det nuvarande utbildningssystemet.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av en företagsinriktad lärlingsutbildning.